

Pašvaldības mārketinga pielietojums sociālajā jomā

Māris Pūķis, Dr.oec.,
Projekta vadošais eksperts

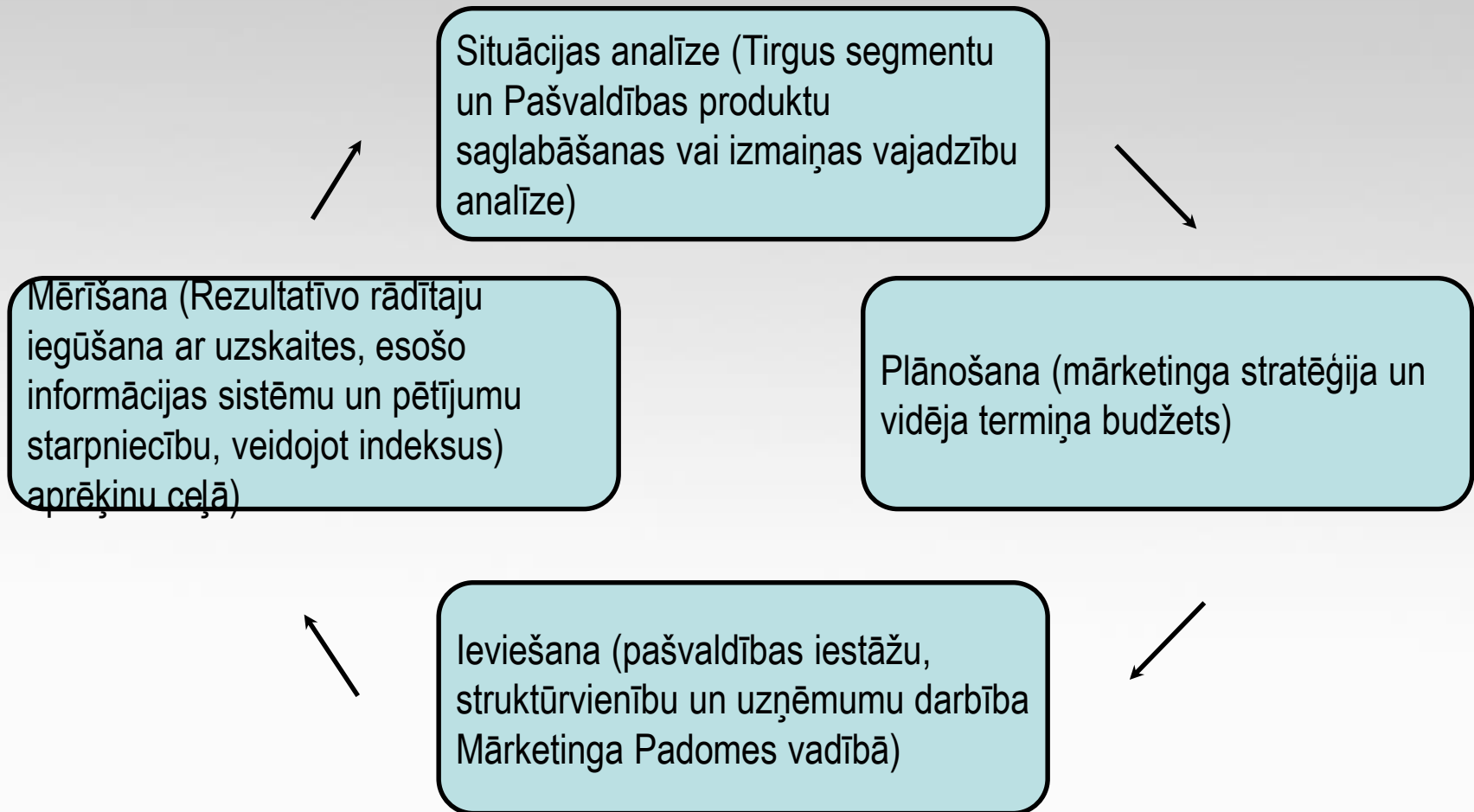
Terminu skaidrojums

- Stratēģija - dokuments
- Stratēģiskā vadīšana - process, kas nodrošina mērķu tuvināšanu un mērķu savlaicīgu maiņu
- Pašvaldības mārketingis - vadības zinātnes pielietojums pašvaldības stratēģiskai vadīšanai
- Sociālā darba uzlabojumu plāns - dokuments, kas attiecas uz daļu no pašvaldības stratēģiskajiem mērķiem

Vadīšanas cikls

• Cikls:

Vadīšanas mehānisms

- Dome - pieņem grozījumus stratēģijā un vidēja termiņa budžetā
- Mārketinga Padome - operatīvi vada procesu, tai skaitā tirgus segmentu un misijas, mērķu, uzdevumu un resursu, rīcības plāna izmaiņu sagatavošanu
- Atbildīgas struktūras - nodrošina mērīšanu un analīzi, gatavo ieteikumus, nodrošina datus sabiedrības informēšanai un lobēšanai

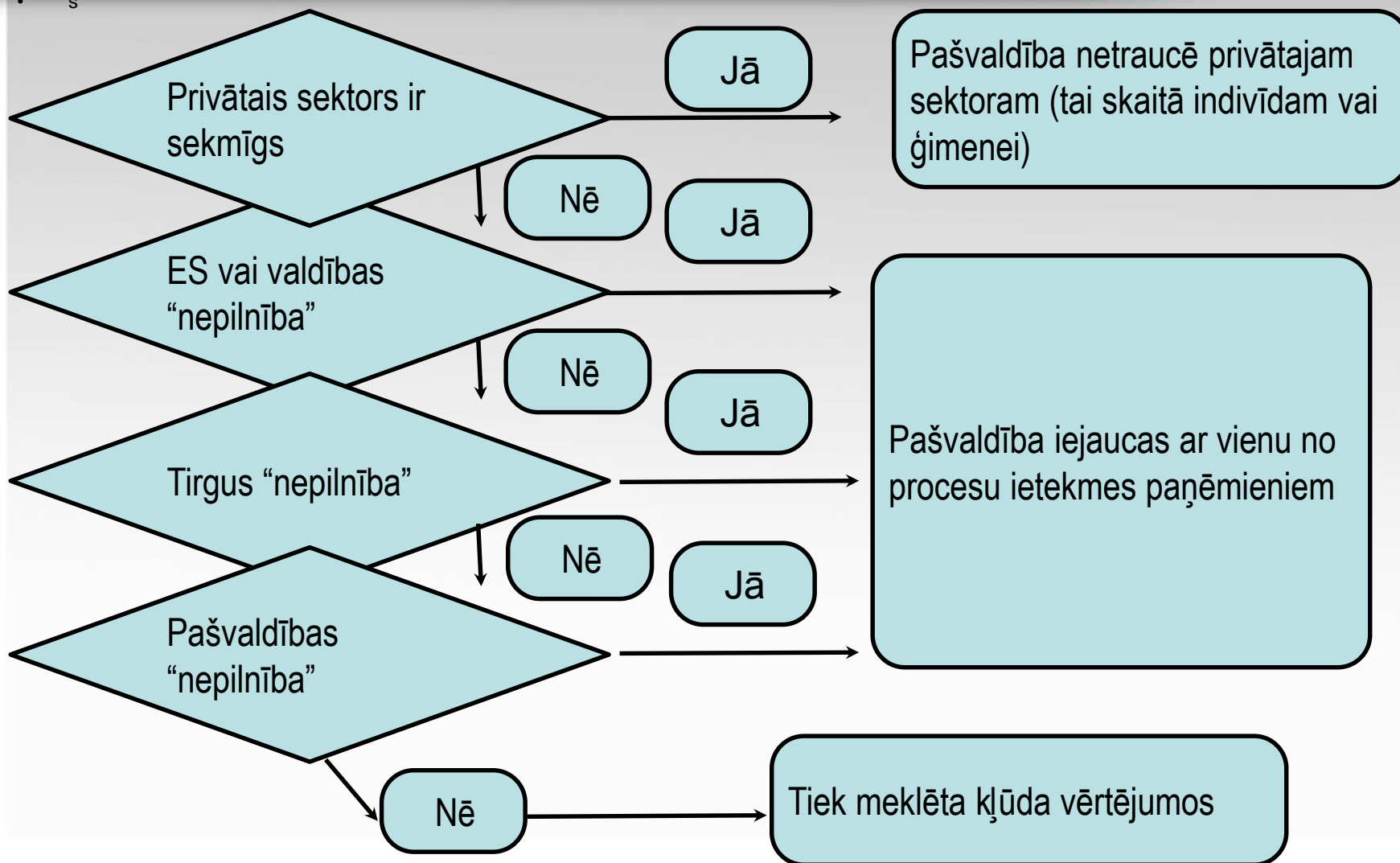
Vai vēl viena vadīšana ir nepieciešama?

- Atbilde - pašvaldības politiķu ziņā
- Citi stratēģijas dokumenti tiek radīti komunikācijai ar valdību un sabiedrību (ēdienkartes princips)
- Īstajai darbībai nepieciešams slepens vai atklāts plāns - ja īsteno koleģiālu vadību, šis plāns nevar pastāvēt tikai viena cilvēka (valdošās frakcijas) galvā

Kādi argumenti nosaka izvēli?

- Vēlme uzņemt risku (līdz ar to - arī politisko atbildību) rīkojoties patstāvīgi
- Saistība ar konkrētas politiskās partijas mērķiem un uzdevumiem - ne katra partija atbalsta pašvaldību patstāvības attīstību
- Resursu nepietiekamība - kopš 2008.gada valstī attīstība netiek veicināta un pašvaldību resursus samazina

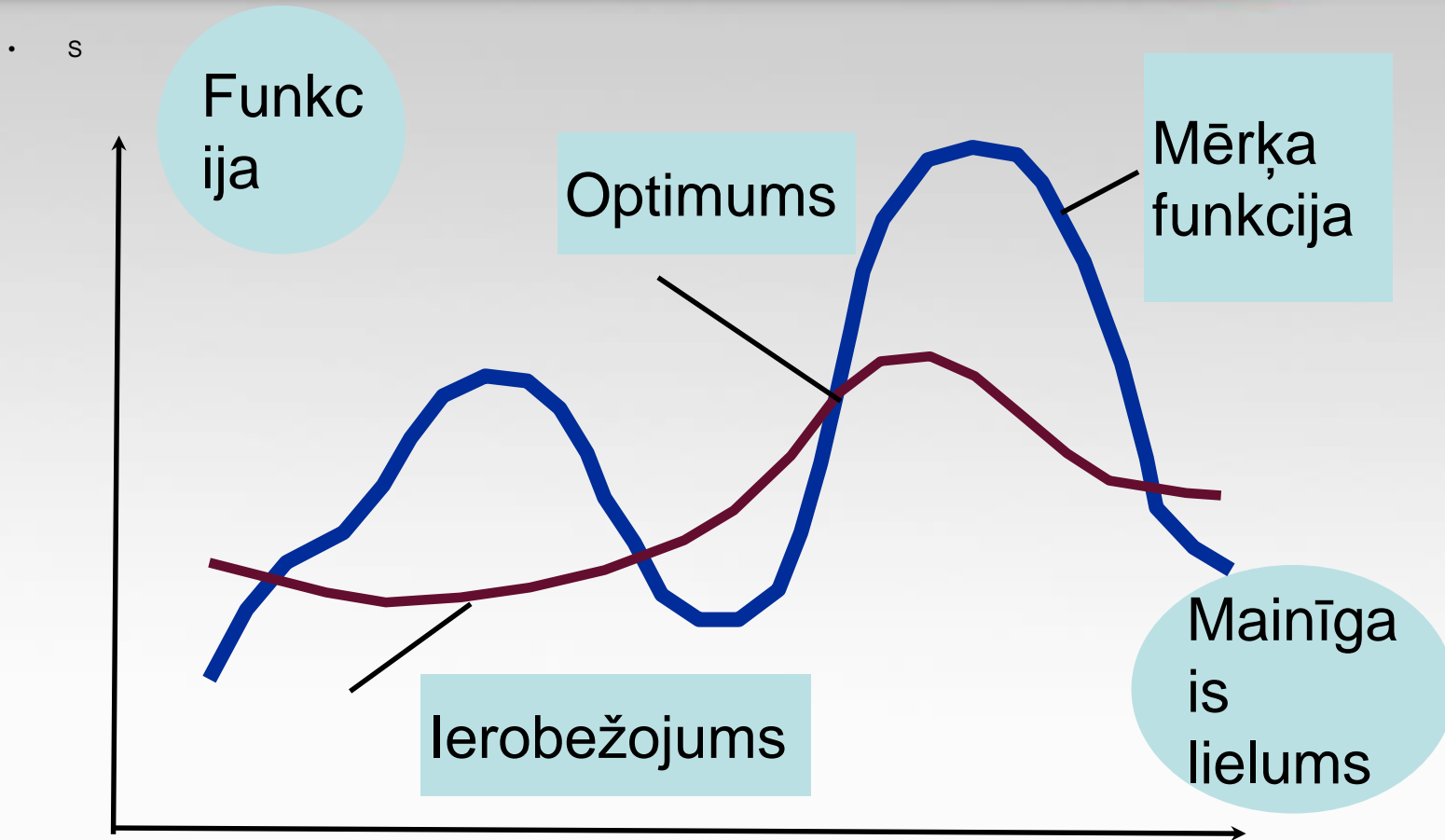
Publiskā sektora ekonomikas lēmumi

Rīcības veidi “nepilnības gadījumā”

Deputātu uzskati	Regulēšana	
	Administrēšana	
Valsts politika	Administrēšana	
	Interešu grupu ietekme	Pakalpojumi
Ekonomiskie aprēķini	Komercdarbība	
	Veicināšana	
	Ārējais iepirkums	

Optimizācija = Mērķa funkcija + ierobežojumi

Nepareizu mērķu piemēri

- Sasniegt augstāku pakalpojumu kvalitāti (nav minēts, pie kādiem nosacījumiem)
- Samazināt budžeta deficītu (tā vispār nevar būt mērķa funkcija, nav zināmi citi nosacījumi)
- Nodrošināt optimālu ārstēšanu katram pacientam (nav zināms, pie kāda budžeta)
- Apmierināt dienas centra apmeklētāju vēlmes (nav zināms, kādu resursu ietvaros)

Lēmumu pieņemšanas modeļi

- Komandu modelis (lēmums saskaņā ar rīkojumu)
- Tiesiskais modelis (lēmums saskaņā ar ārējo normatīvo aktu)
- Pārliecināšanas modelis (patstāvīgs lēmums, ievērojot ieteikumus)
- Tirgošanās modelis (lēmums, kurā abas puses piekāpjas, slēdz līgumu vai meklē katrai pusei neoptimālu konsensu)

Lēmumu pamatojuma veidi

- Racionālais (līdzeklis - mērķtiecīga reforma vai programma)
 - Tiesiskais
 - Ekonomiskais
 - Interesešu grupu spiediena līdzsvarošana
 - Ideoloģiskais
- Inkrementālais (līdzeklis - projekts)
 - Atsevišķu trūkumu konstatēšana
 - Trūkumu mazināšana ar nelielām pārmaiņām

Tiesiskais pamatojums

- ES regula
- ES direktīva
- Satversme
- Saeimas likums
- MK noteikumi
- Pašvaldības saistošie noteikumi
- Citi ārējie normatīvie akti (Satversmes tiesas judikatūra, Vispārēja rakstura administratīvie akti, atvasināto personu akti, ...)

Ekonomiskais pamatojums

- Meklē efektivitātes minimumu pie noteiktas ierobežojumu sistēmas
- E - efektivitāte
- P - publisko labumu raksturojošs kritērijs
- I - izmaksas (ieguldījumus) raksturojošs kritērijs

$$E = \frac{I}{P}$$

Ekonomiskā pamatojuma īpatnības

- Atkarīgs no deputātu ticības kādam vienkāršotam ekonomiskajam modelim
- Katram dzīves gadījumam jāmeklē piemērots publiskā labuma raksturojums un jāveido tuvināts aprēķinu modelis šā labuma aprēķināšanai

Ideoloģiskais pamatojums

- Sociālisms
- Liberālisms
- Konservatīvisms
- Nacionālisms
- Vides aizsardzības ideoloģija
- Feminisms
- Fundamentālisma paveidi:
 - Komunisms
 - Fašisms
 - Reliģiozais fanātisms

Interesešu grupas

- Organizētā pilsoniskā sabiedrība:
 - Ideoloģiskās grupas
 - Sociāli aizsargājamo personu grupas
 - Reliģiskās grupas
 - Nacionālo minoritāšu grupas
 - Uzņēmēju grupas
 - Arodbiedrības
 - Kultūras un sporta veicināšanas apvienības
 - Organizētā noziedzība
 - Ārvalstu interesēs darbojošas grupas
 - Starptautisko ekonomikas sektoru interešu grupas

Grupu interešu līdzsvarošana

- Pašvaldība izvēlas mērķus un to sasniegšanas līdzekļus līdzsvarojošot dažādu grupu spiedienu
- Līdzsvarošanas paņēmieni:
 - Sociālais dialogs
 - Valsts, reģionu un pašvaldību sarunu sistēma
 - Līdzdarbības demokrātija
 - Koalīcijas veidošana, līdzsvarojošot intereses

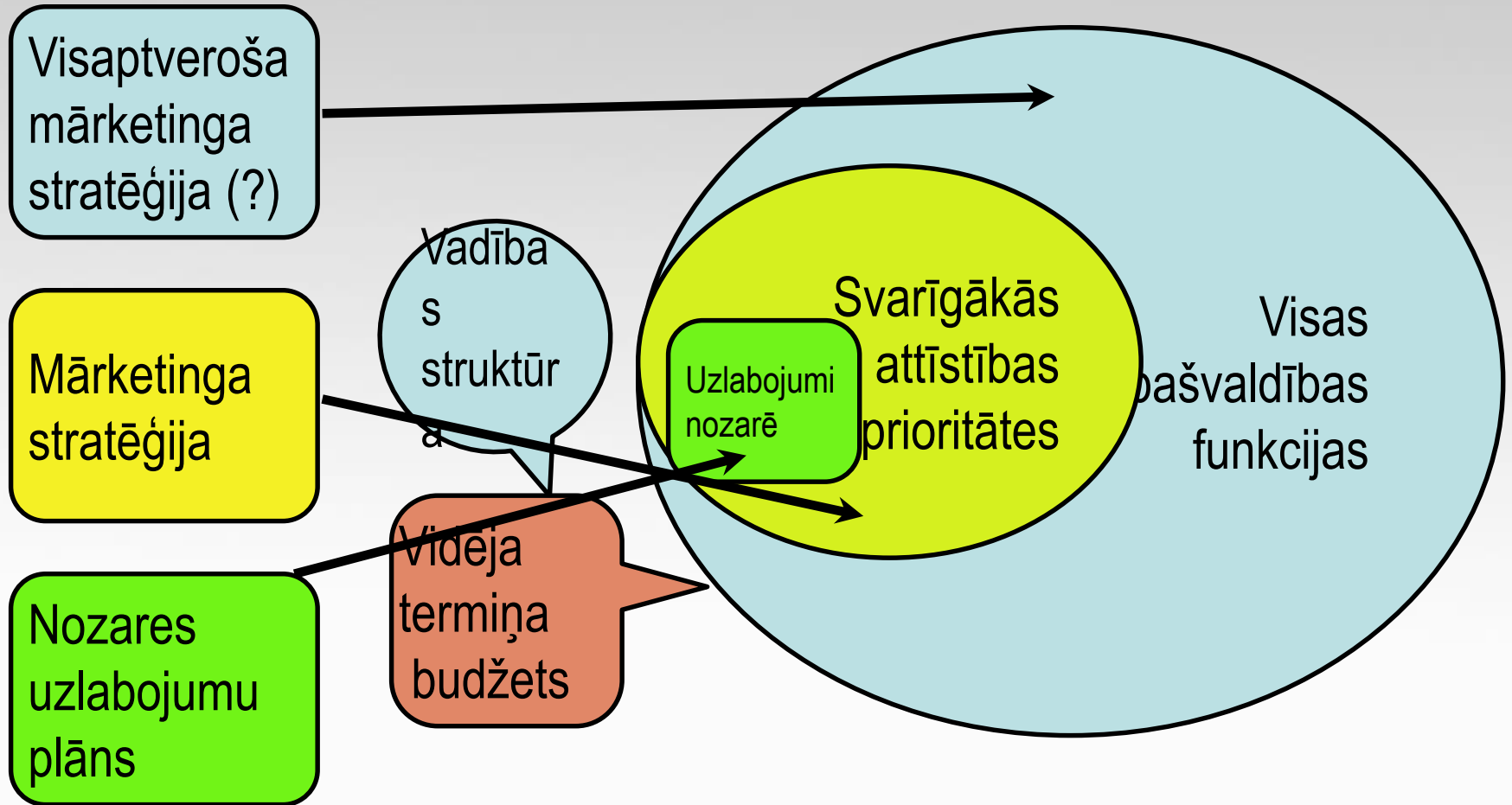
Stratēģiskā vadīšana pašvaldībā

- trīs iespējamie līmeņi

- Stratēģijas vadības process visā funkciju spektrā - katra darbība ir domāta mērķim, kuru var mērīt
- Stratēģijas vadības process būtiskākajiem attīstības segmentiem (mārketinga stratēģija + vidēja termiņa programmu budžets)
- Stratēģiskās vadības process vienai nozarei (uzlabojumu plāns + vidēja termiņa projekta budžets)

Shēma

Mārketinga modelis

- Produkts

Esošie un potenciālie klienti

- Cena

Esošie un potenciālie konkurenti

- Vieta

Salīdzinošo iespēju analīze

- Virzīšana
tirgū

Vīzijas, mērķu un uzdevumu koriģēšana

Sociālā un veselības darba uzlabojumu plāns

- 1) Pašvaldības produkta izvēles pamatojums
- 2) Sagaidāmo rezultātu formulējums un atbilstošo rezultātīvo rādītāju iegūšana
- 3) Projekta (projektu grupas) izpildītāju pienākumi
- 4) Projekta budžeta un citu iesaistāmo resursu apraksts

Pašvaldības produkta izvēles pamatojums

- Vairāku iespējamo fokusgrupu, to problēmu un vēlmju un attiecīgo risinājumu raksturojums, tai skaitā nepieciešamo finanšu un citu resursu novērtējums
- Atdeves pašvaldībai novērtējums, ja risinājumi tiktu īstenoti
- Pašvaldības konkurentu un sabiedroto analīze
- Viena vai vairāku izvēlēto produktu izvēles pamatojums

Sagaidāmo rezultātu formulējums

- Vīzija un tās mērīšana
- Mērķi un to mērīšana
- Uzdevumi un to mērīšana
- Mērīšanas izmaksas, mērījumu un vērtēšanas organizēšanas apraksts

Projekta (projektu grupas) pienākumu sadalījums

- Politiskās vadības apraksts
- Procesa uzraudzības apraksts
- Izpildītāju galveno pienākumu apraksts

Projekta budžeta un citu piesaistāmo resursu apraksts

- Budžeta organizēšanas variants
- Ieņēmumu avoti
- Galveno izdevumu novērtējums
- Iesaistāmo privāto un valsts resursu apraksts

S

- V

Paldies par uzmanību!

- Māris Pūķis
- 29197602
- maris@lps.lv